

IRIMIA

REVISTA MENSUAL
DE CRENTE GALEGOS
ANO XLI
Nº 1039
De xuño a
xullo de 2022
Benia quen constrúe
a paz!

Un fervedoiro de grupos para aquelar Tanxugueiras

A foto que fala

Caen dous treitos dunha ponte na autovía A-6, ao seu paso por Pedrafita.

O trasno

Daniel López Muñoz

Bansky, Raña e os méritos

Que terán que ver Bansky e Raña, diredes. Pois algo ten que haber. Porque Ramón Raña, finado recentemente, veume á cabeza ao ler a nova sobre o *Louise Michel*, o barco de rescate de migrantes que paga Bansky e que estaba eses días atrás salvando vidas no Mediterráneo. Bansky é un grafitiero fóra de serie. Os seus debuxos, como o que decora o barco, son obras de arte que golpean as consciencias satisfeitas, arte en paredes polas que os coleccionistas pagarían unha pasta difícil de imaxinar. Podería ser moito máis rico do que é, pero sobre todo podería ser famoso, gabado, recoñecido, chufado, homenaxeado, aplaudido... Pero Bansky escolleu o anonimato, a non-presenza, o non-aplauso. Non se sabe con certeza quen é Bansky. Pero no seu twitter, di que financia o barco como un acto antifascista.

Ramón Raña, primeiro presidente de Irimia, foi moitos anos – os anos difíciles – párroco de San Sadurniño, “Sansa” para el. Era dos que desde abaixo, termaba das cousas; desde atrás, facía posible o necesario. Ás caladas, co sorriso pícaro, case desde o anonimato. Ramón facía cousas como carretar

todas as semanas a Irimia en papel a Barallobre e despois cos “fotolitos” facelos chegar ao prelo de Sobrado. Foi o *factótum* das oito primeiras Romaxes e promotor do grupo Boa Nova que se reunía na súa casa e ceaban o que lles preparaba a súa nai, á que coidou persoalmente ata o seu pasamento.

Sempre en tarefas colectivas, comunais, das que non se asinan, e nas que sempre había outros por diante. El, simplemente, facíaas posible. Sen figurar. Como cando acabado de chegar a “Sansa” renunciou ao traballo intelectual e remangouse para axudar os veciños coas declaracións e papeitorios da Concentración Parcelaria, ou con proxectos cooperativos, ou creando a “Cantareliña” aquel certame de música para a rapazada en galego (que ben viría hoxe!) ou promovendo o grupo Saraibas. Iso si, para quen non era anónimo era para o “Réxime” que, como el contou e documentou nesta revista, abriulle expediente e deulle sustos como o do rexistro da reitoral pola policía franquista

na procura de Elvira Souto, compañeira de Moncho Reboiras.

Só ao final da súa vida contou en primeira persoa os seus méritos e achegas, moitas en primicia nesta revista. Por iso sabemos como estaba acusado de *“Menosprecio del Régimen, exponer en conferencias los más extraños principios religiosos y morales, ...o galleguistas. Y buscar los fundamentos de un nuevo orden político”*.

Bravo Raña, home de fe. E bravo Bansky, outro tanto. Si, tamén Bansky, coa súa fe anarquista nunha humanidade capaz do mellor, dunha fraternidade radical, que supera toda forma de opresión. A iso Raña chamáballe a vontade de Deus.

Moncho Valcarce e a Romaxe: encontro, agradecemento e celebración de fe e esperanza

Parece que dixerido e “normalizado” o coronavirus pola nosa inmunidade colectiva -posible e reforzada grazas ao sistema sanitario público-, fomos recuperando normalidades.

A Romaxe é unha desas normalidades que hai que recuperar, mesmo, se cómpre, doutra maneira. Nin a situación de Galicia nin a súa demografía nin, por suposto, a súa socioloxía relixiosa son as mesmas ca nos anos 80 ou 90 do pasado século. A nosa propia maneira de vivir e “contarnos” a experiencia crente é diferente. Ten que selo. Os tempos cambian. Hai tempo que -tamén grazas á Romaxe- fomos tecendo novas maneiras de vivir e celebrar unha espiritualidade radicalmente ecuménica, afondando na nosa experiencia humana e militante en espazos laicos, para buscar ese fondo común co que entrar en diálogo e comunicación con persoas honestas e comprometidas nas causas que fan posible unha humanidade mellor, ecolóxica, coidadora, diversa, igualitaria, feminista, xusta e inclusiva. En calquera caso, a Romaxe está aí para encontrarnos, agradecermos xuntos e celebrarmos a fe e a esperanza. E esas oportunidades non sobran.

Normalizar a Romaxe normalizando as novas realidades. Sabendo que a súa base social e eclesial non é a mesma, que xa non existe aquela enorme rede de párrocos -como o recentemente defunto Ramón Raña- imbuídos do espírito reformista do Vaticano II, comprometidos coa xente nunha sorte de teoloxía galega da liberación, capaces da síntese entre eucaristía e organización e promoción veciñal. Párrocos que eran testemuñas dunha fecunda e imparabile combinación entre fe cristiá e militancia cívica, política, galeguista.

Moncho Valcarce era un deles. Unía mística persoal e compromiso nacionalista nunha Galicia convulsa, no tardofranquismo, naquel momento no que eran imprescindibles voces que no nome do pobo sinxelo lle dixesen ao mundo, á clase política dominante no Estado e aos grandes monopolios que Galicia non era un ermo que explotar a feito e sen reparos, senón un pobo, unha terra e unha fala. Cun futuro de seu. Parafraseando o teólogo holandés Edward Schillebeeckx, diríase que Moncho vivía, con total e mística naturalidade, que “fóra do pobo non hai salvación”.

A Romaxe deste ano 2022 partirá desa traxectoria existencial do *crego das Encrobas*, agradecerá e revisitará o seu percorrido e afondará e actualizará a súa experiencia e o seu legado. Queremos celebrala “no seu territorio”, nas parroquias de Culleredo, pero desafortunadamente, por dificultades co concello, de momento non podemos precisar o sitio. Só a data. Anotade: 10 de setembro. Vide. Temos que vernos.

fomos tecendo novas
maneiras de vivir
e celebrar unha
espiritualidade
radicalmente ecuménica

Amiguiños si...

Carlos Vázquez González

“BONILLA A LA VISTA”

España non é Andalucía ou Madrid, pero Madrid e Andalucía si son España. Creo que este aserto de pé de banco tende a resolver o debate —tamén de pé de banco— de se as eleccións andaluzas son ou non extrapolables ás próximas xerais. Extrapolables non serán, pero significativas, sintomáticas, influentes e, sobre todo, instrutivas, si que o son.

O xiro formal do PP cara ao centro, que se deixou ver co liderado de Feijóo pero, sobre todo, coa estratexia de Bonilla, favorece electoralmente o partido e, se non frea de vez a Vox, polo menos impide ou atrasa o seu crecemento electoral. Pero Vox segue vivo e, aínda coa absorción de Ciudadáns practicamente consumada, o PP só ten dúas posibilidades reais para acceder a calquera goberno: ou conta coa maioría absoluta ou ha gobernar co apoio ou coa participación de Vox.

En todo caso, a vitoria incuestionable do PP en Andalucía coloca o partido en posición favorable para conseguir ser o primeiro nas próximas eleccións xerais; pero o que non parece extrapolable é que logre a maioría absoluta, precisamente porque España non é Andalucía. Isto implicaría que, gañando as eleccións, non podería gobernar, salvo co apoio e participación dos neofascistas, se lle desan os números.

Outra evidencia das eleccións andaluzas é o claro retroceso das esquerdas. De todas as esquerdas. Perde poder e representación o PSOE e, aínda que España non sexa Andalucía, queda de manifesto que está en perigo a posibilidade de que os socialistas sexan o primeiro partido de España en 2023. Como tamén é posible, e ata proba-

ble se non reaccionan ben e en tempo, que os partidos á esquerda do PSOE perdan peso e representación de forma moi notable e decisiva. A lección andaluza para estes partidos é que os reinos de taifas non “suman”, mais tampouco o fan as coalicións mal amañadas e de última hora.

O goberno de coalición e os partidos coligados ou que o apoian deben aprender que facer concesións ás posicións neoliberais ou reaccionarias de nada lles serve. O que si os fortalece é o cumprimento rigoroso, sen trampa nin cartón, do programa co que se comprometeron, a implicación a fondo cos intereses xerais da cidadanía, coller polos cornos o touro do control e fiscalidade das grandes fortunas e dos beneficios excesivos, ou a defensa ilimitada da igualdade, dos dereitos e dos servizos públicos. Velaí as políticas que sempre dan bo resultado porque, aínda no peor dos casos, fortalécese a cidadanía, apuntálase a democracia e lógrase a irreversibilidade de moitas das conquistas conseguidas.

Como tamén deben aprender as formacións da esquerda a exercer o que Errejón denominou “competencia virtuosa”, para que os debates e diferenzas lexítimas non se convertan en leas estériles, que lle minguan eficacia e eficiencia ás esquerdas e son sempre preas para os voitres mediáticos do momento.

O resultado en Andalucía outórgalle especial valor e importancia ás eleccións municipais e autonómicas previstas para maio do ano que vén e, outrosí digo, se Feijóo non consegue gañar as próximas eleccións xerais e alcanzar o Goberno de España, que se despida Ayuso, porque o que se albisca é un claro “Bonilla a la vista”..., que o persoal xa sabe onde se fan os mellores churros e se frixen as mellores patacas.

**España non é
Andalucía ou
Madrid, pero Madrid
e Andalucía si son
España**

...pero a vaquiña polo que vale

Tino Santiago

IRIA

Enguedellando

O presidente do Senado non se quixo meter en leas. Estaba de visita oficial ao Parlamento galego e para quitar de enriba as preguntas sobre o senador Alberto Núñez Feijóo, espe-
toulle ao xornalistas: *“Máis aló doutras cuestións, (Feijóo) poderá presentar os problemas de Galicia”*. Estritamente o presidente do Senado ten razón; o senador Feijóo pode preguntar, interpe-
lar ou presentar calquera iniciativa con relación a Galicia... O mesmo ca Rubén Villacampa, senador por Huesca, ou calquera dos membros do Senado. Porque o importante, o problemático da elección do expresidente, son *“as outras cuestións”*.

É verdade que a designación de Núñez Feijóo como senador pola C. A. de Galicia solucionou varios pro-
blemas. Por unha banda, permite que debata cara a cara co presidente Sánchez, o que é boa cousa para saber que propón cada quen, e, pola outra, soluciona o problema do soldo de Fei-
jóo e do seu secretario xeral, Miguel Tellado, aforrándolles uns cartiños aos populares, cousa importante para o PP, pero moi menor para o resto. Claro que tamén hai que dicir que o custo para solucionar estes problemas é cargar a idea do que debe ser un *“senador por Galicia”*.

Case ao mesmo tempo que o pre-
sidente do Senado facía esas declara-
cións, o presidente da Xunta, Alfonso Rueda, aseguraba que mantén a *“ofer-
ta”* de que *“governe a lista máis vota-
da”*. E engadiu, *“É o normal, o lóxico e o que todo o mundo entendería moití-
simo mellor”*.

Recoñezo que non son quen de poder explicar como se pode repetir unha e outra vez este debate sobre a *‘lista máis votada’*. Por unha banda, hai algo de hipo-
crisía, pois nunca se aplicou (sen ir máis lonxe, lembrar que Jácome é alcalde de Ourense co apoio do PPdeG, cando os de Jácome son terceira forza na cidade) e, pola outra, non ten base legal ningunha: todo o noso sistema legal baséase non nos votos recibidos, senón no número de deputados ou concelleiros que acade cada partido.

Outra cousa sería pro-
poñer cambiar o sistema electoral para evitar disfuncións como que un deputado por Lugo represente a uns 24 500 electores e pola Coruña a case o dobre, 43 500.

Pero iso é unha leria na que ninguén se quere meter.

E así, pouco a pouco, enguedéllase o debate público e as palabras van deixando de significar algo concreto e común e só dependen da intención de quen as diga. Iso si, os analistas dos parladoiros laiaranse de como medra a desconfianza dos cidadáns nas institucións e na política.

o custe para solucionar os
seus problemas é cargarse
a idea do que debe ser un
“senador por Galicia”

O peto do Santo Antón

Manuel Regal Ledo

Amalia Tomé e Izaskun González Garmendia: o liderado entrañable de dúas mulleres monxas do pobo

O día 4 de xuño morría en Lugo Izaskun González Garmendia, nacida en Tolosa, San Sebastián, relixiosa da Sagrada Familia de Burdeos. Fora vivir alí en comunidade despois de vivir 33 anos en Abadín, onde, coas súas compañeiras de comunidade, fixo familia aberta ao pobo, co que en forma e fondo se identificaron. Ao tempo, desde unha experiencia rural e eclesial moi concreta, abriuse ao conxunto da realidade galega e ás persoas e grupos que con maneiras evanxélicas buscaban vida para a xente do pobo. 81 anos sinalados pola busca, polo servizo, pola irmandade máis limpa e auténtica.

E o 21 de xuño chegounos tamén a nova da morte de Amalia Tomé, relixiosa Dorotea, que en Galegos, Frades, coas súas compañeiras de comunidade, animou un proceso intenso de experiencia comunitaria atenta á realidade da xente veciña, coa que, desde os valores humanos e desde a fe, apostou pola valoración, o respecto e a mellora da vida da xente da aldea. Tamén ela, coas súas irmás, estivo aberta, sempre en forma de servizo calado e eficiente, a tarefas de ámbito galego (asociación de veciños, Encrucillada, Irimia, romaxes, Movemento Rural...). 94 anos igualmente orientados sempre aos sonhos de Deus entre a xente, aos sonhos da xente cara á dignidade das súas vidas.

Vidas diferentes en carácter, temperamento, modos, pero no substancial, idénticas. Vidas que souberon descubrir a graza do pequeno, do humilde, do calado, do que non conta, para poñerse ao seu carón crendo a fondo que é aí onde está a esperanza da vida e do Evanxeo. Vidas pacificadas, ledas, alentadoras desde unha espiritualidade cristiá sinxela, pero ben traballada, firme, recia. Vidas de muller/monxa en saída permanente, como hoxe dicimos e valoramos, tecendo redes de densa relación entre a súa

comunidade familiar e o pobo, o pobo e a súa comunidade familiar; abertas tamén a un mundo maior: Cataluña para Izaskun, Perú para Amalia. Vidas atentas á realidade cultural da nosa Terra, en concreto ao uso normalizado da nosa fala para todo. Vidas implicadas nas diferentes formas da organización social. Vidas que recibiron o recoñecemento, o afecto, o aplauso da xente coa que conviviron, sinal evidente de que a súa maneira de anunciar o Evanxeo desde a vida era significativa. Vidas que, desde a irmandade máis fonda e real, sen quere-lo, se converteron en liderados entrañables, en fonte dunha fecundidade humana e espiritual, á que podemos recorrer cantas persoas sigamos tendo a ilusión por estar no pobo, co pobo en modo evanxélico. Guieiras seguras en horas de non saber moito que facer para contaxiar o Evanxeo.

Grazas, Izaskun e Amalia. Que sorte tervos tantos anos entre nós como irmás, como nais, como avoas!

O CARRABO UXO por XOSÉ LOIS

O peto común

Josecho Culler

Conmemorámolo todo!

IRIMA

A diario as redes sociais e os medios de comunicación lémbrennos e relémbrennos unha festividade ou conmemoración. Temos días e anos mundiais que abordan cuestións importantísimas coa idea de visualizar ou concienciar. Uns achégannos a problemas como pode ser unha enfermidade, a contaminación ou as desigualdades, outras simplemente para recordar un acontecemento, para honrar, divertirse ou festexar... Cito algúns dos máis buscados: día da Muller, da Auga, da Terra, dos Traballadores, do Medio Ambiente, da Alimentación, de San Valentín, da Saúde, do Can, do Libro, do Cancro...

Tamén hai anos mundiais que buscan adoptar medidas que se traduzan en resultados durante os 365 días. Por exemplo, segundo a ONU, este é o Ano Internacional do Desenvolvemento Sostible das Montañas, das Ciencias Básicas para o Desenvolvemento Sostible, do Vidro e da Pesca e Acuicultura Artesanal.

Agora ben, máis aló das datas citadas anteriormente, nos últimos anos asistimos a unha fervenza de celebracións-conmemoracións máis ou menos lúdicas que, cando menos, resultan sorprendentes. Por exemplo, celebramos o Día do Ioió, de Tecer en Público, dos Malabares, do Pícnic, do Selfi, de Levar o Can ao Traballo, do Pirsin Corporal... Aínda hai máis: o Día de Botar a Lingua, de Andar con Zancos, das Aliñas de Polo, do Mal de Amores, do Fillo do Medio, da Música Estraña,

de Falar coma un Pirata, de Ir Andando ao Colexio... e un longo etcétera.

Sen desmerecer o interese da historia que agocha cada un destes días cando menos peculiares, un pregúntase se nunha visión global a cantidade pode facernos perder a calidade (necesidade) e se a abundancia pode crearnos unha especie de síndrome de Stendhal cos días sinalados no calendario.

Rumores de esperanza

Xan Guillén

En internet abundan os retos. Moitas veces son retos absurdos que pretenden facer que a xente comparta a través das redes o seu aburrimento. Eu fíxenlles unha proposta de retos aos meus alumnos e alumnas para este verán, que adaptándoos poden valerche. Dígochos e ti pensa se che pagan a pena.

Primeiro reto: neste verán aprende algo que non souberas. Pode ser mecanografía, algo de pintura, algo de escritura creativa, unha receita de cociña...

Segundo reto: le un libro que che resulte difícil, mira unha película en branco e negro, escoita un xénero musical que non adoites escoitar e que teñas curiosidade.

Terceiro reto: observa a natureza. Utiliza algún tempo en mirar o que te rodea. Fíxate nas cores do amencer ou da posta do sol. Mira detidamente as flores do campo ou algún animal.

Cuarto reto: faite "especialista" en algo. Escoille un tema que che guste e afonda nel. Pode ser mediante vídeos en

internet, lecturas... Só pola curiosidade de saber máis e de ver diferentes puntos de vista.

Quinto: pasa tempo cos demais. Tempo exclusivo. Eu aos meus alumnos dígoles que falen cos seus avós, que miren algún álbum de fotos con eles, que lles conten cousas da súa infancia. Que aproveiten a bendición de telos.

Sexto: desconecta. Serías quen de pasar vinte e catro horas sen pantallas? Aquí é onde o meu alumnado pon os ollos en branco.

Que teñas un bo verán.

A escritora **EVA MEJUTO**, autora de libros infantís e xuvenís, polos que percibiu importantes premios, percorre o país mantendo encontros literarios, que xiran ao redor da diversidade e da memoria histórica, en escolas e institutos. No mes de xuño publicou *Memoria diversa*, onde recolle a testemuña de persoas do colectivo LGTBI+ que viven en Galicia, e *A ladroa da biblioteca de Meirás*, unha proposta para seguirlle os pasos a Mariña, a nena que collía “emprestados” libros desa biblioteca.

Cobre San Rafael, Strategic Minerals e ERIMSA, empresas **MINEIRAS** sancionadas repetidas veces por vulneracións ambientais, participaron en xuño na celebración do “Simposio Mujer y Minería”, patrocinado pola Xunta de Galicia. Ecoloxistas en Acción denunciou este intento de “lavado de cara lila” e reivindica a crítica ecofeminista ao extractivismo. A entidade ecoloxista destaca a falta de reparos destas empresas para someter con violencia todo o que poña límites á maximización do beneficio.

O CASTRO DA

TRINIDADE, xacemento arqueolóxico situado ao pé do Camiño de Santiago, ten que ser retirado do PXOM de Mondoñedo por orde xudicial, tras a demanda presentada pola mesma empresa que explota a canteira, que o vén esnaquizando nos últimos anos. Supostamente, o castro non está incluído no inventario de Bens do Patrimonio Cultural de Galicia, afirmación que nega a documentación emitida pola Consellería de Cultura.

As 378 178 **TRABALLADORAS DO FOGAR** rexistradas en España, mulleres na súa maioría, poderán acceder a prestacións básicas como o desemprego. A ratificación polo Congreso dos Deputados do Convenio 189 da OIT estende a protección deste colectivo e amplía os seus dereitos para a súa equiparación ao resto das persoas traballadoras. Esta normativa refírese tamén ás traballadoras migrantes e a aspectos como a remuneración, a información sobre as condicións de traballo, as vacacións e os descansos.

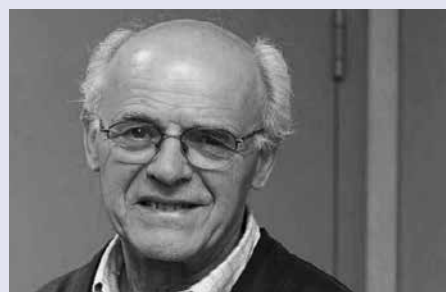
Do 21 ao 24 de xullo celebrarase na Asociación Raíña Paraíso (Vilasantar) a **III ESCOLA DE VOLUNTARIADO**, que se vai desenvolver como un campamento sobre a SUSTENTABILIDADE. Nesta experiencia que organiza Manos Unidas Galicia para mozas e mozos de entre 16 e 25 anos, propónse a reflexión e o debate sobre os principais retos sociais e ambientais que afronta o planeta. O prazo de inscrición remata o 15 de xullo. Información e contacto: educación.galicia@manosunidas.org

RUTAS DE HISTORIA (www.rutasdehistoria.com) é un proxecto que abre novos xeitos de gozar do turismo a través de rutas históricas polo país. Entre as rutas propostas para 2022 atópase: “As desterradas: cando unhas monxas galegas se enfrontaron á raíña de Castela”, guiada por Carme Varela. A ruta percorrerá os lugares máis destacados da súa peza teatral, *As desterradas*, dos que foron señoras as monxas bieitas, ata seren desposuídas do seu mosteiro, San Salvador de Albeos.

A Irmandade Obreira de Acción Católica (HOAC) rendeu-lle homenaxe ao crego xesuíta **BENITO SANTOS**, quen dedicou a súa vida á loita obreira. No acto, no que se presentou a obra *Ahora más que nunca. El compromiso cristiano en el mundo del trabajo*, os seus compañeiros destacaron a súa participación na loita sindical e obreira, así como a súa empatía, intelixencia emocional, xenerosidade e compromiso coas persoas con menos recursos. Foi tamén un firme defensor da liturxia en galego.

Ás MULLERES xudías custoulles décadas poder rezar onde os homes no Muro das Lamentacións e conseguírono só nunha pequena parte do seu percorrido. A oposición dos ultraortodoxos ao rezo compartido é unha mostra dun tipo de discriminación que sofren as mulleres canto ao rol que desenvolven nas distintas relixións. Yolanda Alba fai un percorrido crítico polo papel da muller nas diferentes liturxias no seu libro *Sacerdotas*; nel cuestiona esta discriminación transversal.

“As Tanxugueiras nacen dese fervedoiro de grupos de base polo país adiante”

O labor de moitas persoas que valoran a cultura que herdaron e que se implican para darlle continuidade consegue que haxa momentos precisos nos que a sociedade reconece esa riqueza e a incorpora á súa experiencia vital, facéndoa parte dos seus saberes e praceres. Este é o caso das pandeireteiras. Pódeno explicar ben Montse Rivera, do grupo Leilía.

Es fundadora e formas parte de Leilía, nada menos. En que proxecto andades agora?

Pois estamos co espectáculo “Vidas cantadas”, dando un aire novo ao noso repertorio de máis de 30 anos.

Fálanos do comezo da túa traxectoria como pandeireteira?

Dende pequena gustábame moito bailar. Apunteime a clases de baile tradicional na escola que tiña a Agrupación Cantigas e Agarimos de Santiago de Compostela. Con só 15 anos empecei a impartir clases aos que se iniciaban no baile. Entón deime conta de que saber tocar a pandeireta me facilitaría dar as clases. Dá dinamismo. Así foi como aos dezaseis anos empecei a tocar a pandeireta, cousa que me custou bastante. Formei parte, como pandereteira, do grupo de baile oficial, aínda que me seguía gustando máis o de bailar.

Tamén tes algo que ver co Grupo de baile e música tradicional Tahúme...

Naqueles anos mozos, por iniciativa do director de Cantigas e Agarimos, empezamos a facer recollida de cantigas e música tradicional polas aldeas, tamén no Barbanza. Coñeciamos xente preto de Olveira que se interesaba pola música tradicional. Ofrecémonos para dar clases e tivemos moi boa resposta e no 1987 constituímos a Asociación de baile e música tradicional *Tahúme*. Entre os alumnos que chegaron, tiven a sorte de poder darlle clase a Fran Sieira. Chamoume a atención as boas cualidades que tiña para

o baile. Daquela pensaba que se tivese a oportunidade de completar a formación con outro tipo de danza, podería facer cousas importantes. E ben que as fixo...

Como e cando xorde Leilía?

Entre o labor de recollida de material polas parroquias e as clases en Tahúme, vai xermolando este outro grupo, Leilía. escoitar tocar e cantar a xente maior que aprendera de xeito tradicional, uns dos outros, incorporando ese saber na súa bagaxe vital, foi para nós unha inmensa escola de aprendizaxe. Nós transmitímoslle aos

Escoitar a xente maior que aprenderan de xeito tradicional, uns dos outros, foi unha inmensa aprendizaxe

alumnos, pero sentiamos a necesidade de amosar esta riqueza a máis xente. Así, no 1989 Leilía actúa con nome e repertorio propio. A primeira vez que subimos a un escenario dentro do marco dun festival folk importante, concretamente no festival Cidade Vella en Santiago, a xente comentaba: “Aí van outras de gaiteiros”. Cando baixamos, a praza fervía, mesmo había xen-

te chorando e dando as grazas. Alguén nos dixo: “Por fin entendo a miña avoa cando dicía que tocaba a lata”.

Que nos dis do fenómeno Tanxugueiras?

É algo moi positivo porque dá a coñecer esta música a xente que nunca se achegaría a ela. A utilización de elementos da música moderna amplía o abano de persoas que se poden interesar por estas manifestacións musicais. As tres rapazas formáronse en grupos de base. Aida en Tahúme e Olaia e Sabela

a visibilidade das Tanxugueiras axudou a dar un empurrón a todo o tecido de pequenas escolas

no da Asociación Cultural A Mámoa de Luou. Coma elas, moitos músicos do ámbito folk pasaron por grupos similares. As Tanxugueiras apostaron pola profesionalización. Non todos os grupos están dispostos a facelo. No caso de Leilía, estamos na semiprofesionalidade, pois non todas as compoñentes tiñan dispoñibilidade para dedicarse só á música. Indubidablemente a visibilidade das Tanxugueiras axudou a dar un empurrón interesante a todo o tecido de agrupacións e escolas que transmiten de xeración en xeración o patrimonio da música tradicional. Fai falla que o recoñecemento que houbo a nivel popular sexa arroupado por un maior apoio económico dende as institucións responsables de promover a cultura.

Quen si recoñece e inviste nesta cultura son moitas familias. Direiche que ti fuches profesora de pandeireta de María, que agora é unha nai que aprende a tocar e cantar á súa filla de 5 anos na mesma escola. Despedímonos coa súa testemuña. Queres escoitala?

Por suposto. É a mellor maneira de sentirme recompensada e de ver o valor das nosas “vidas cantadas”.

Aprendemos tantas cousas...

María Ayaso

Fun a clases de pandeireta a Tahúme. Empecei con 5 anos e estiven ata os 13. Tamén aprendín baile. Foi unha experiencia moi enriquecedora. O que máis me gustaba era ir todos xuntos aos concursos e actuar nas festas. Fomos a Luar dúas veces.... Toda a parroquia a mirar a televisión! As familias participaban ao completo. Tamén viaxamos a Málaga. Tiña 11 anos e foi unha grande aventura e moi emocionante, coma cando gañamos un segundo premio nun concurso en Arteixo. Tamén recordo de actuar con Cantigas e Agarimos en Santiago e no Teatro Colón da Coruña. Nestas saídas coñeciamos lugares e persoas doutras asociacións e aprendiamos moitas cousas. A miña primeira profe de baile foi Montse e cando deixei o grupo foron os anos nos que deron clases Aida Tarrío e Fran Sieira. A min sempre me gustou a música tradicional e quería que os meus fillos tamén aprendesen pandeireta, baile ou gaita. No pasado mes, despois do éxito das Tanxugueiras, chegaron a 12 incorporacións. A min aínda me quedan ganas de aprender gaita. A ver se para o ano dispoño de tempo para gozar destas actividades que nos reportan moitos beneficios persoais e sociais.

IRIMA Ler para camiñar

Juan Antonio Pinto Antón

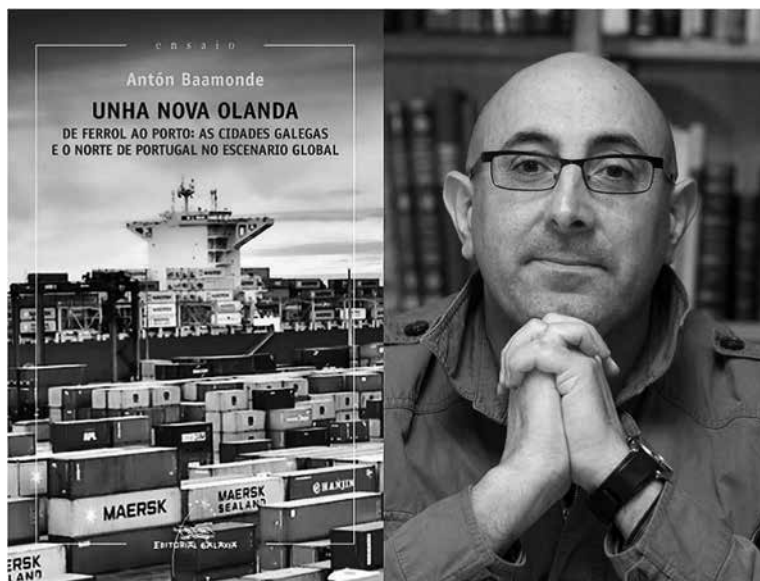
Unha nova Olanda

Apenas duascientas follas. Que se len ben. Falan de cidades no país dos 30 000 núcleos de poboación. Unha Galicia rural que está aí. E a carón, a do s. XXI, que, coma en todo o mundo, será urbana.

O autor propón outro modelo de futuro para Galicia. Lonxe do País das Fisterras provincianas pechadas sobre si mesmas, hai outro baseado na conexión das súas cidades. Entre si e co norte de Portugal. Moitos lugares pequenos e só dúas cidades de 200 000 habitantes. Nun mundo cun acelerado proceso de urbanización que concentra en megalópole demografía, economía, enerxía.

Galicia, cun modo peculiar de vivir, un xeito de falar e unha maneira de ocupar o territorio, está nun recuncho das Españas que irremediamente orbitan ao redor do xigantesco burato negro de Madrid, comunidade artificial inventada como contrapeso de Barcelona. Somos un país invertebrado: a Franxa Atlántica concentra economía e poboación. A carón de Portugal tenta manter lingua, cultura, personalidade na procura dunha España policéntrica, como policéntrica é ela. Para que o futuro no esvare fóra. Para que non sigamos perdendo poboación, desta volta xente nova e titulada. Para que Galicia, cunha pirámide de poboación coma unha buxaina, non sexa condenada a ser un 'país de anciáns, falando de cousas vellas en casas antigas'. Mentres a xigantesca inversión educativa está a producir valor engadido fóra, da man da rapazada que emigra.

Propónse, como se fixo en Euskadi, en Holanda, unir as cidades por tren en media hora. E potenciar un *continuum* económico, social e cultural entre Galicia e Portugal, á maneira do corredor mediterráneo. Para superar o localismo que duplica infraestruturas, aeroportos, portos infrautilizados.

A Galicia das aldeas, moitas delas xa abandonadas ou condenadas, durou séculos, pero está a desaparecer diante dos ollos. Daquela, preténdese outra cun desenvolvemento harmónico. Cidades con maior calidade de vida. Cun urbanismo de rostro humano que as faga vivíbles, respirables, habitables. Sen perder a estatura humana. Cun 70 % vivindo en cidades, camiñamos aceleradamente cara a un país que precisa facer máis densa a trama urbana, mellorando redes de comunicación e transporte. Onde se entende mal o atraco da AP-9 fronte á gratuidade da A-6.

Olanda ou Galicia. A das sete cidades máis Arousa e a Mariña tan urbana. Concibida como proposta de futuro, como cidade única: imán de poboación, economía, investimentos, recursos, enerxía creativa, talento se é quen de crear e potenciar un eixe atlántico co norte de Portugal.

O longo título é pista e resumo deste libro necesario. *Unha nova Olanda. De Ferrol ao Porto: as cidades galegas e o norte de Portugal nun escenario global*. De Antón Baamonde. Estas liñas son unha afervorada invitación á lectura.

Como en Holanda,
unir as cidades
por tren en media
hora. Un continuum
económico, social e
cultural entre Galicia
e Portugal

A propósito de Victorino Pérez Prieto e a harmónica unidade do real

A traxectoria de Victorino Pérez Prieto ao longo dos últimos corenta anos confirmao como un dos máis prolíficos e destacados pensadores galegos do noso tempo. Teólogo e filósofo de formación, durante lustros dedicado ao labor pastoral e dende hai anos nos labores docentes e autorais, este galego nacido no Hospital de Órbigo é unha voz referencial nos eidos da cultura e a intelectualidade de noso, que volve estar de actualidade pola recente publicación de *A unidade e a harmonía da realidade. Complexidade e ecoloxía*, ensaio que ve luz da man da prestixiosa editorial Galaxia.

Durante décadas Pérez Prieto foi dando a coñecer en palestras públicas, medios de comunicación e volumes as súas investigacións e escritos arredor de diversas cuestións que están na base do libro que agora presenta. De xeito resumido, ao meu ver son seis os ámbitos nos que o seu labor se ten proxectado con forza: os traballos verbo da relación entre o galeguismo e cristianismo; os textos a propósito da transcendencia, o religacional e o seu encaixe social; a escrita sobre ecoloxía e ecosofía; as investigacións como priscilianólogo; o profundar como especialista pannikarólogo, e as xeirás como historiador e antólogo da poesía confesional e confesante galega.

Todos eses eidos de estudo están presentes neste novo libro, unha obra imprescindible para mellor comprender o pensamento do real e o transcendental dende a integración das vías de coñecemento científicas e espirituais.

Todo o existente é un *continuum*, unha fluencia que explica a súa esencial unicidade e, neste sentido, o pensamento de Pérez Prieto é decididamente antifragmentarista. Mais esa unidade é harmónica, componse de

partes entretecidas dun Todo (Deus) panreal, é un “tecido sen costuras”. Polo tanto, a realidade é unha holorrealidade (inter)relacional, o que explica a súa complexidade (isto é, o carácter *complexus*, abrazado, envolto) como realidade e a necesidade ecolóxica (ou sexa, a imprescindible solidariedade das partes).

No seu ensaio, Pérez Prieto dialoga directamente coas teorías sobre o particular de Edgar Morin (complexidade do Todo) e Raimon Pannikar (cosmo-teándrica), o que o leva a aproximarse á comprensión do real existente pola vía do dialóxico, o transdisciplinar e o pensar planetario, convencido de que só dende a complementariedade de ciencia, filosofía, teoloxía e mística poden desvelarse os sentidos e verdades últimas e que os vasos comunicantes do triángulo Deus-ser humano-mundo son os vértices para aprehender o significado do Todo.

Consecuentemente, esta ontoloxía de Pérez Prieto tinguése de pensamento eco e *alter* (ecopacifismo, ecofeminismo, ecoteoloxía e ecoespiritualidade, mais tamén altermundismo), de sensibilidade holística e dunha visión xenuína do relixioso, que pon en conexión espiritualidades orientais e occidentais, reivindica a Biblia Verde e o vínculo Deus-Natura e desbota a consideración dual da realidade para asentar no total real, tomando como exemplo o que de converxentes con estas ideas teñen figuras precedentes tan dispares como Francisco de Asís (s. XII-XIII), San Juan de la Cruz (s. XVI) ou Pierre Teilhard de Chardin (s. XIX-XX).

Escrito con tanto rigor como amenidade, enraizado no enxebre e con vontade cosmopolita, este *A unidade e a harmonía da realidade. Complexidade e ecoloxía* é unha achega reveladora, de interese para físicos, filósofos, teólogos e místicos e que moito debemos agradecer a Victorino Pérez Prieto, pensador senlleiro e irimego dende as orixes ata o sempre.

Só dende a complementariedade de ciencia, filosofía, teoloxía e mística poden desvelarse os sentidos últimos

Xan Guillén

Pepe Reboiras: “Sempre levei a Galicia e a miña lingua materna no corazón”

Entrevistar a Xosé M. Reboiras (Pepe Reboiras, para os achegados) é unha tarefa difícil. Calquera irimego coñece e sabe do seu bo facer pola nosa terra. Alá onde haxa que defender o galego na Igrexa, está Pepe. Tan inesgotable na súa loita pola lingua coma na súa paixón por cantar. Todos os que o rodean cantaron con el. Calquera día é bo para falar con el, polo que hoxe imos facelo e coñecer un pouco máis das súas dúas vocacións, que a fin de contas é unha: relixioso e galeguista. Velat Pepe Reboiras.

Ti es un home relixioso que pertence á comunidade La Salle e ademais es profundamente galeguista. Que foi antes, a túa vocación de relixioso ou a de defensor do galego?

Eu nacín na aldea de Reboiras, parroquia de San Xulián de Laíño, concello de Dodro, no ano 1941. Saín da aldea aos 12 anos. Daquela non tiña idea de vocación nin sabía que era iso do galeguismo.

No entanto, coido que a idea de vocación relixiosa foi calando en min con anterioridade á decisión da defensa do galego.

Consideras que son ámbitos diferentes ou existe unha relación entre eles?

O mundo relixioso e a defensa da lingua galega non son ámbitos diferentes, porque unha persoa é o que é en todos os ámbitos da súa vida, na relación que ten coas persoas coas que vive. A lingua galega é un don que Deus nos deu aos nados nesta terra e somos nós os que debemos aprendela e usala con naturalidade e lexítimo orgullo no desenvolvemento das nosas actividades da vida.

Creo que é lóxico e natural que un relixioso galego viva a súa vida relixiosa en galego, xa que o galego é a lingua que Deus puxo na mente e no corazón dos nosos devanceiros. Se polas condicións históricas o galego foi relegado, creo que todos debemos poñer a nosa achega para que ocupe o lugar que lle corresponde en Galicia como primeira lingua.

Como chegaches á túa vocación relixiosa? Como foi o proceso?

Se o galego foi relegado, creo que todos debemos contribuír coa nosa achega para que ocupe o lugar de primeira lingua en Galicia

Fun para o seminario de Bujedo por esas cousas típicas que pasan na vida: un Irmán de La Salle —José Couselo Xil— encargado vocacional, de cerca da miña parroquia, tivo a feliz idea de enviarlles aos mestres das escolas da zona unha carta para que lle indicasen o nome de tres rapaces con boa capacidade intelectual e familias católicas piadosas. O meu mestre, D. Antonio Domínguez de la Prieta, tivo a ben poñer os tres nomes e remitirllle a carta. Pasados uns meses, o Irmán Couselo achegouse á miña casa e falou cos meus pais e comigo. Foi a primeira vez que eu vin un relixioso de La Salle de hábito. Ía aprender o oficio de mestre.

Despois dun ano fun para o seminario de Bujedo (Burgos), acompañado doutros cinco rapaces da zona. Alí, en contacto cos Irmáns, compañeiros, actividades..., notei que me gustaba aquela profesión, que foi madurando nas etapas do noviciado, escola de maxisterio, profesión relixiosa e ao longo de 48 anos de educador lasaliano. E aquí estou hoxe, contento da decisión tomada.

Que futuro ten a vida relixiosa?

Ten sufrido moitos cambios ao longo da historia. Despois do Concilio Vaticano II, sufriu un moi radical e creo que hoxe a vida relixiosa progresou en autenticidade e está máis asentada na Igrexa e no mundo. O número dos seus membros experimentou unha

redución moi notable, perdeu importancia, poderío, influencia... Tal vez nos custe comprender o noso papel de ser soamente lévedo na masa. Con todo, teño esperanza porque os carismas que anos atrás pensábamos que eran propiedade das congregacións, hoxe vemos que son propiedade da Igrexa e dos cristiáns cos que nos relacionamos. Nunca tantos segres

Talvez nos custe comprender o noso papel de ser soamente lévedo na masa

participaron e viven eses carismas. No caso de La Salle, miles de profesores e colaboradores nos nosos días séntense herdeiros e viven o carisma lasaliano, o que nos permite manter os centros educativos, a pesar da diminución dos relixiosos.

E como como foi ese proceso polo que chegas a esa conciencia galeguista?

O meu galeguismo foi nacendo e afianzándose xa desde os trece ou catorce anos, ao ver que eramos algo discriminados polos compañeiros casteláns de clase, que aínda se acor-

daban das historias dos segadores galegos e nos miraban algo por enriba do ombreiro. Xa de profesor, ao longo da miña vida en Castela, Portugal, Guinea Ecuatorial..., sempre levei a Galicia e a miña lingua materna no corazón e onde estiven tratei de informarme do acontecer en Galicia e de dar a coñecer a súa poesía, a súa danza e música. É moi sintomático que para sentir a galeguidade haxa que pasar uns anos fóra e ter experimentado a morriña da nosa terra.

Con 42 anos puiden dar cumprimento a unha aspiración que sempre levei comigo desde os 20 anos: vir como profesor ao colexio La Salle de Santiago. En 1982 comezaba a lingua galega a ser introducida nos centros escolares. Fixen os cursos de Iniciación, Perfeccionamento e Especialidade e desde os cargos que desempeñei no centro fomentei de palabra e obra a lingua galega no trato co profesorado, cos alumnos e as familias e nas distintas materias e actividades do colexio.

Durante oito anos fun Secretario das Escolas Católicas de Galicia e desde esta nova plataforma fomentei iniciativas para que a lingua galega se afianzase nas actividades relixiosas, sociais, culturais e deportivas. Agradezo a Escolas Católicas que puxese o meu nome a un premio de investigación do fomento da lingua galega: Premio Irmán Reboiras.

Pepe Reboiras: “Sempre levei a Galicia e a miña lingua materna no corazón”

Cales pensas que son os puntos fortes da lingua galega na Igrexa?

Na Igrexa en Galicia cóstame atopar algún punto forte, moito terá que cambiar. Confío máis no labor de segreses decididos que se empeñan en que o galego estea presente na Igrexa e tamén de algúns sacerdotes; aínda que maioritariamente non o usan na fala nin escriben en galego.

A nosa Igrexa galega aínda ten pendente a materia de lingua galega. É algo chocante, se pensamos a relación da Igrexa coas outras linguas da península. No caso do catalán e o vasco, a Igrexa foi sempre por diante, fomentando o uso desas linguas nos actos litúrxicos. Cando o Concilio autorizou as linguas vernáculas, a Igrexa en Galicia determinou de feito que o castelán era lingua oficial. Pasaron os anos e só se deron tímidos pasos. Si, temos Misal, Biblia, Leccionarios, Diurnal, Rituais..., en parte dos casos debido ao traballo desinteresado de voluntarios. Para facer celebracións en galego aínda hai que pedir o beneplácito do sacerdote oficiante. E o peor é que boa parte dos sacerdotes que saen dos seminarios, levan prexuízos contra a lingua galega. Nalgunhas parroquias do rural, nas que o galego era normal, chegan eles e impoñen o castelán.

Imaxina que nos len os nosos bispos galegos e os responsables de ordes relixiosas presentes en Galicia. Que lles dirías?

Aos nosos bispos diríalles que hai pecados de omisión e que intenten corrixir esa eiva de tantos anos de vivir ignorando a lingua galega. A sociedade civil e as súas autoridades usan moito

máis a lingua ca a Igrexa. Deus entende o galego e gústalle que nesta Terra lle falemos galego, que é a lingua da xente sinxela, campesiña, mariñeira... Que vexan que trato se lle dá á lingua galega nos seminarios e na formación dos novos sacerdotes e emenden tanto desleixo. Que sintonicen, favorezan e dean testemuño de uso. É triste que a nosa xente asocia relixión e Igrexa con castelán; e non debería ser así.

Para os responsables das congregacións relixiosas, o problema é máis complicado: os seminarios e lugares de formación, ordinariamente, están fóra de Galicia. Con todo, deben animar os relixiosos e relixiosas de Galicia a usar máis a lingua galega na súa vida interna e na relación coa contorna. Á xente agrádalle e ve con bos ollos a un relixioso ou a unha relixiosa falando galego con naturalidade porque están afeitos a oílos en castelán.

A nosa Igrexa en Galicia ten moito que cambiar: aínda ten pendente a materia de lingua galega

Un país coma un mundo

Felipe Arias Vilas

EMIA

Mondoñedo: máis ca un topónimo, unha longa historia

Capitel S.Martiño
Mondoñedo

Se ben é un tema aínda aberto a debate, as orixes da actual diocese de Mondoñedo están no s. VI co bispo Maeloc en Bretoña e a partir do s. IX en S. Martiño de Mondoñedo (o *Monasterium Maximi* de época sueva?), coa poderosa figura de S. Rosendo no s. X e máis tarde coa do milagreiro bispo S. Gonzalo (do que se conserva o seu báculo e anel). Será a partir de 1112 cando a diocese se instala en Val do Brea (Valibria) ou Vilamaior, a actual Mondoñedo, se ben a sé episcopal estivo en Ribadeo uns poucos anos, entre os ss. XII e XIII.

S. Martiño de Mondoñedo

No s. IX xa existe en S. Martiño de Mondoñedo unha basílica prerrománica, aínda que hai algúns restos anteriores, quizais de época suevo-visigoda. Entre os s. XI e XII érguese o templo románico en estilo de filiación lombarda, como se ve nas ábsidas, anterior ao compostelán, se ben para algúns autores a influencia da escola do Mestre Mateo parece clara nos capiteis do interior. A actual visión da cabeceira orixinal de tres ábsidas está hoxe deformada, por mor dos enormes contrafortes que ten desde o s. XIX.

Destacan tamén a portada principal con capiteis e cun crismón ben antigos

ou a serie de canzorros exteriores, pero o mellor desta igrexa está nas tres naves do interior, coa súa espléndida colección de capiteis figurados con varias escenas bíblicas, así coma o retablo pétreo ou *antependium*, no que algúns ven referencias apocalípticas, ou ben as mostras de pinturas murais, tanto románicas do XII-XIII como gótico tardías do s. XV-XVI.

A torre de Castro de Ouro

Iremos logo ata a torre de Castro de Ouro, que é o emblema do concello de Alfoz, xurisdición dos tempos medievais. A fortaleza é monumento (hoxe Ben de Interese Cultural) desde 1949 e o lugar ten orixes castrexas. Dela consérvase, sobre todo, ben restaurada,

o que foi a estrutura da torre de homenaxe, que no s. IX foi dunha familia que, apoiada pola monarquía asturiana, fundaría logo un mosteiro, ao abeiro da entón diocese de San Martiño de Mondoñedo. No 1220 o rei Afonso IX (VIII do Reino de Galicia) concédelle o título de vila e todo o seu alfoz a este amurallado Castro de Ouro. Na segunda metade do s. XV ocúpao o Mariscal Pardo de Cela e, despois da súa execución, o castelo pasará a ser propiedade da diocese de Mondoñedo. Unha vez reconstruído, acabaría sendo residencia episcopal ata o s. XVII, no que se abandona ata comezos do s. XX, cando o Concello de Alfoz decide amañalo para servir de consistorio e xulgado, pero unha vez trasladada a sede municipal, converteuse nun centro de usos culturais e como punto de información turística. A igrexa veciña ten na súa porta lateral un curioso tímpano do gótico tardío.

Mondoñedo, historia e arte

Logo de xantar (hai un bo sitio na Seara) e dunha posible visita ao espazo natural e etnográfico da próxima Finca Galea, achegarémonos a Mondoñedo para gozar dun paseo polo conxunto histórico-artístico (declarado así en 1985) dunha ben antiga sé episcopal e cidade, que foi capital de provincia ata 1833.

Castro de
Ouro

Un país coma un mundo

Mondoñedo: máis ca un topónimo, unha longa historia

Hai moitos sitios de interese para o visitante, pero podemos destacar algúns. Na punta norte está o Cemiterio Vello, lugar singular que xungue o histórico co popular e o artístico co simbólico; alí están, entre outros, Pascual Veiga, Álvaro Cunqueiro ou, na parte civil, Leiras Pulpeiro. Na outra punta, a sur, está a Alameda, creada en 1594 (aquí celebrouse a primeira Festa da Árbore da que hai noticia), onde están dúas grandes construcións promovidas polo bispo Sarmiento no s. XVIII: o Santuario dos Remedios, de moita devoción e cun retablo maior de moito mérito, e o Hospital de San Pablo (hoxe Asilo), ornado polo enorme escudo daquel prelado.

As estreitas rúas de traza medieval con interesante arquitectura, moitas veces brasonada, como nas casas do Rexedor Luaces ou do Concello Vello (ambas do s. XVI), acaban levándonos ata a monumental praza da Catedral, que preside a figura, e simbolicamente tamén a obra, de Álvaro Cunqueiro, mirando cara ao seu literario bosque da Silva de Esmelle e que conta xa coa súa Casa-Museo, así coma un Museo da Imprenta.

A catedral, iniciada a comezos do s. XIII, é un prodixio de conxunción de estilos, desde a porta e a traza románica e gótica das naves e do grande rosetón, ata as lanzais torres barrocas de

Cunqueiro en Mondoñedo

comezos do s. XVIII, no tempo do bispo Muñoz e Salcedo. No interior son dignas de ver as pinturas murais do s. XIV, cunha expresiva escena da matanza dos Inocentes, así coma os órganos do antigo coro ou a abundante imaxinería, na que destaca a chamada Virxe Inglesa (por ser traída da catedral de Londres no s. XVI). O Museo Diocesano-Catedralicio esixe unha visita demorada e con tempo pola cantidade, calidade e variedade dos seus fondos.

Na estreita rúa Pascual Veiga, que leva á praza do Seminario, está a casa natal deste noso emblemático músico. No Seminario de Sta. Catarina, do s. XVIII, formouse unha prolífica escola literaria, maiormente poética e en

galego, no s. XX con nomes como Crecente Vega, Iglesia Alvariño, Noriega Varela, Díaz Castro... Desde a súa praza chegamos á Fonte Vella, construída en 1548, reinando Carlos I e sendo bispo Diego de Soto, como indican os seus respectivos e monumentais escudos.

E aínda paga a pena andar un pouco ata o popular e extenso barrio dos Muíños, coas súas canles ao pé das casas e hoxe un activo núcleo de diversos artesáns, rematando logo na Ponte do Pasatempo, onde xentes dos Reis de Castela e do Cabido catedralicio entretiveron os que traían o indulto que, de chegar en hora, salvaría a vida de Pardo de Cela e do seu fillo, axustizados na praza da catedral.

Edita: Asociación A. IRIMIA - Dende setembro de 1981

Mesa de redacción: Daniel López Munoz, Luís Gómez Aldegunde, Pedro Pedrouzo Devesa, Rubén Rivas Vidal, Lidia Campos Chan, Lines Salgado Iglesias, José Antonio Martínez. Tlf. 986 10 49 45.

Colaboradores: Victorino Pérez Prieto, Manolo Regal, Alfonso Blanco Torrado, Xosé Lois Vilar, Marta Sopena, Tareixa Ledo Regal, Xabier Blanco, Valentina Formoso Gosende, Antonio Pinto Antón, Carmen Soto, Rubén Aramburu Molet, Marisa Vidal, Xan Guillén, Christina Moreira, Carlos Vázquez G., Teresa Souto Loira, Josecho de la Torre Culler, Lucía Santiago Díaz, Baldomero Iglesias Dobbarrio (Mero), Lois Ferradás, Xaquín Campo Freire, Nieves Espiñeira Medín, Francisco Almuiña, Alfonso Mascuñana, Antón Laxe, Ramón Díaz Raña, Olga Álvarez, Bea Cedron, J.M. Barca López, Felipe Arias Vilas, Tino Santiago e Clara Balañas Vidal.

Corrección lingüística: Lidia Campos Chan, Luís Aldegunde.

Recepción de artigos e colaboracións en: asociacionirimia@gmail.com

Subscricións: Apdo. 296 - 15704 Santiago de Compostela.

Telf.: 615 464 095 / irimia@irimia.gal

Ordinaria: 30 Euros, de Apoio: 45 Euros. Cota de socio: 3 Euros.

Para asuntos da asociación non relacionados coa revista:

irimia@irimia.gal

Conta: Fiare Banca Etica

ES10 1550 0001 2500 0078 9628

Depósito Legal: C-1417-81

Tirada: 650 exemplares

Deseño e maquetación: TallerDD (Riveiro)

ISSN: 2172-9182

Imprime: TÓRCULO Artes Gráficas

Distribúe: IMPACTA

Edición electrónica: <http://irimia.gal>

Feito en papel reciclado

Un fervedoiro de grupos para aquelar Tanxugueiras

Actividade subvencionada pola

Deputación DA CORUÑA

UN NOVO CREDO

Creo no Deus liberado do Vaticano e de todas a relixións existentes e por existir.

Deus que precede todos os bautismos, preexiste aos sacramentos e desborda de todas as doutrinas relixiosas. Libre dos teólogos, derrámase graciosamente no corazón de todos, crentes e ateos, bos e malos, dos que se xulgan salvos e dos que se cren fillos da perdición, e dos que son indiferentes aos abismos misteriosos da postmorte.

Creo no Deus que non ten relixión, creador do Universo, doador da vida e da fe, presente en plenitude na natureza e nos seres humanos.

Deus ourive en cada ínfimo elo das partículas elementais, da requintada arquitectura do cerebro humano ao sofisticado entrelazamento do trío de quarks.

Creo no Deus que se fai sacramento en todo que aproxima, atrae, enlaza, abraza e une – o amor.

Todo amor é Deus e Deus é o real. En se tratando de Deus, ben di Rumî, non é o sedento que busca a agua, é a agua que busca o sedento. Basta manifestar sede e a agua mana.

Creo no Deus que se fai refracción na historia humana e rescata todas as vítimas de todo poder capaz de facer o outro sofrer.

Creo en teofanías permanentes e no espello da alma que me fai ver un Outro que non son eu. Creo no Deus que, como a calor do sol, sinto na pele, sen no entanto conseguir fitar ou agarrar o astro que me aquece.

Creo no Deus da fe de Xesús, Deus que se aniña no ventre baleiro da mendiga e se deita na rede para descansar dos desmandos do mundo.

Deus da Arca de Noé, dos cabalos de fogo de Elías, da balea de Xonás. Deus que extrapola a nosa fe, discorda de nosos xuízos e ri de nosas pretensións; enfádase cos nosos sermóns moralistas e divírtese cando noso destempero profire blasfemias.

Creo no Deus que, na miña infancia, plantou unha acacia en cada estrela e, na mocidade, enciumouse cando me viu bicar a primeira namorada.

Deus festeiro e rexoubeiro, el que creou a lúa para enfeitar as noites de deleite e as auroras para enmarcar a sinfonía pasaxeira dos amenceres.

Creo no Deus dos maníacos depresivos, das obsesións psicóticas, da esquizofrenia alucinada.

Deus da arte que ispe o real e fai a beleza resplandecer chea de densidade espiritual. Deus bailarín que, na punta dos pés, entra en silencio no palco do corazón e, iniciada a música, arrebatáanos á saciedade.

Creo no Deus do estupor de María, da xornada laboral das formigas e do bocexo sideral dos buracos negros.

Deus despojado, montado nun burro, sen pedra onde recostar a cabeza, aterrorizado pola propia fraqueza.

Creo no Deus que se esconde no reverso da razón atea, que observa o empeño dos científicos por lle descifrar os seus xogos, que se encanta coa liturxia amorosa de corpos excretando sumos a embriagar espíritos.

Creo no Deus intanxible ao odio máis cruel, ás diatribas explosivas, ao hediondo corazón de aqueles que se nutren coa morte allea.

Misericordioso, Deus se agacha á nosa pequenez, suplica por unha suave masaxe e pide colo, exhausto ante a profusións de parvadas humanas.

Creo sobre todo que Deus cre en mi, en cada un de nós, en todos os seres xerados polo misterio abisal de tres persoas enlazadas polo amor e cuxa suficiencia desbordou nesa Creación sustentada, en todo o seu esplendor, polo fráxil fío do noso acto de fe.

IRIMIA Falando da lingua

Lidia e Valentina

Deus as dea acompañadas...

O 17 de maio de 1863 publicou-se *Cantares Gallegos*, de Rosalía de Castro. No ano 1963, os académicos Francisco Fernández del Riego, Manuel González Román e Xesús Ferro Couselo, aproveitando o ano do centenario da súa publicación, presentaron un escrito na Real Academia Galega para propor o 17 de maio como o Día das Letras. A Academia resolveu, por unanimidade, aprobar esa proposta: esa sería a data consagrada á exaltación e promoción da nosa literatura e da nosa lingua; cada ano dedicaráselle ese día a unha personalidade literaria e ao redor dela desenvolveranse producións e eventos culturais de homenaxe a esa figura escollida. Repasado e entendido. Pois ben, agora recomendaríámoslle ao presidente da Xunta de Galicia que lese *Irimia*, e en concreto o noso artigo, para que se informase porque... escoitamos unha entrevista que lle fixeron e... non lle deu traza a explicar o porqué do 17 de maio...

Vaia vaia... Tamén estamos a aprender que o “órgano colexiado do Goberno de Galicia” mudou o seu nome e pasou a ser “Sunta de Galicia”!!!

Pois ten serios problemas o noso novo presidente para pronunciar o /j/, o xe galego, e así fala en *seral da *sente, de *Sansenso e tamén do *Sacobeo, clarísima marca de Galicia... Iso si, todo “con sentidiño”, “palabra muy gallega y que le gusta mucho”... Ten que aprender a pronunciar a nosa fricativa palatal xorda porque el fai unha case total despalatalización!!! . O noso consello desde aquí, que probe a pronunciar “Shaquira” e xa está todo feito! Recomendámoslle nesta ocasión o “Aprende a pronunciar o X” do *Digocho eu*.

E como aquí hai para todos..., a vós recomendámosvos que lle botedes unha ollada ás “7 palabras galegas vinculadas ao mar e adaptadas doutro idioma”! A nós recomendámonas Sonia e ela regalounos

“Ten quirisio”, que deriva da expresión inglesa “Take it easy” e que usaban os mariñeiros que tiñan contacto con mariñeiros ingleses. Quere decir “tranquilo” ou “tómao con calma” e os nosos mariñeiros usábano con alguén enfadado para pedirlle que tivese paciencia: “A ver, rapaz, ten quirisio!”.

Todos temos que ter quirisio e aprender... Feliz verán!!! Coidádevos moito!!!

O fachineiro do independentismo

Modelos de colapso

Hai un vello monólogo de Carlos Blanco no que se dirixe a uns cataláns dicíndolles que Galicia ha conseguir antes a independencia. Só hai que convencer a Amancio de que saque a carteira e pregunte que se debe aquí. Agora albíscase outra fórmula de eficacia amplamente probada, que podemos chamar método Florentino, e que consiste en deixar caer pontes co Estado. A día de hoxe este fachineiro (e supoño que o resto de galegos e galegas) non sabe por que razóns caeu o viaduto de Pedrafita, o mesmo que construíu, canda outras, a empresa de Florentino Pérez,

un detalle que lle pasou desapercibido á prensa do réxime. Calquera atasco na M30 ou no tren de proximidade da capital estatal había ter un tratamento mediático infinitamente superior. Pero claro, estas cousas caen polo seu propio peso, ou, mellor dito, pola falta del, de peso político. Alguén imaxina a Rueda cuestionando a Florentino despois da 14ª *champions league*? Hai que poñerse ao axexo por se cae un cacho da A52 e conseguimos a independencia total. Se non, ao final haberá que darlle a razón a Homer Simpson quen, ollando para a súa barriga caída, laiábase dicindo: Estúpida gravidade!

A.Q.